

Forvaltningsloven og aktindsigt som part i en sag

Forvaltningsloven giver dig som part i en sag en bredere ret til aktindsigt end den almindelige offentlighedslov. Loven indeholder også en vejledningspligt, der skal hjælpe borgere i kontakten med det offentlige.

To love om aktindsigt

Aktindsigt er reguleret af to forskellige love, der supplerer hinanden: offentlighedsloven og forvaltningsloven. Den vigtige forskel er, hvem der kan bruge dem:

- Offentlighedsloven: Gælder for alle – enhver kan anmode om aktindsigt, uanset om man er part i en sag eller ej.
- Forvaltningsloven: Gælder for parter i en sag – altså dem, som en myndighedsafgørelse direkte vedrører.

Partsaktindsigt – forvaltningslovens § 9

Forvaltningslovens § 9 fastlægger retten til partsaktindsigt. Som part i en sag har du ret til at se alle dokumenter i sagen – med visse undtagelser. Partsaktindsigten er generelt bredere end den almindelige aktindsigt, fordi:

- Mange interne arbejdsdokumenter, der ellers ville være undtaget, skal udleveres til parten
- Retten gælder specifikt de dokumenter, der vedrører din sag
- Du har en særlig interesse i at kende grundlaget for afgørelser, der direkte påvirker dig

Typiske situationer, hvor partsaktindsigt er relevant, er fx klagesager, sociale sager, tilladelsessager og afgørelser om ydelser.

Hvem er "part"?

For at bruge partsaktindsigt skal du være part i sagen. En part er typisk den person eller virksomhed, som sagen handler om, og som afgørelsen direkte vedrører. Hvis du er nabo til en byggesag, er du ikke nødvendigvis part – men du kan stadig søge aktindsigt efter offentlighedsloven.

Vejledningspligten – § 7

Forvaltningsloven indeholder også en vigtig vejledningspligt i § 7: myndigheder er forpligtet til at vejlede borgere om deres rettigheder og muligheder i sager, der angår dem. Det gælder også i forbindelse med aktindsigt.

Det betyder i praksis, at en myndighed ikke bare kan afvise dig med et kryptisk svar. Myndigheden skal hjælpe dig med at forstå, hvad du har ret til – og eventuelt guide dig til at stille din anmodning på en måde, der giver dig det, du søger.

Brug begge love

Mange borgere er ikke klar over, at de kan bruge begge love parallelt. Hvis du er part i en sag, kan du:

- Anmode om partsaktindsigt efter forvaltningsloven for dokumenter i din sag
- Anmode om almindelig aktindsigt efter offentlighedsloven for dokumenter, der handler om det bredere emne
- Anmode om indsigt efter GDPR for de personoplysninger, myndigheden har om dig

Kombinationen af disse tre redskaber giver dig et meget bredt billede af, hvad myndigheden ved og har besluttet i relation til dig og din sag.